1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

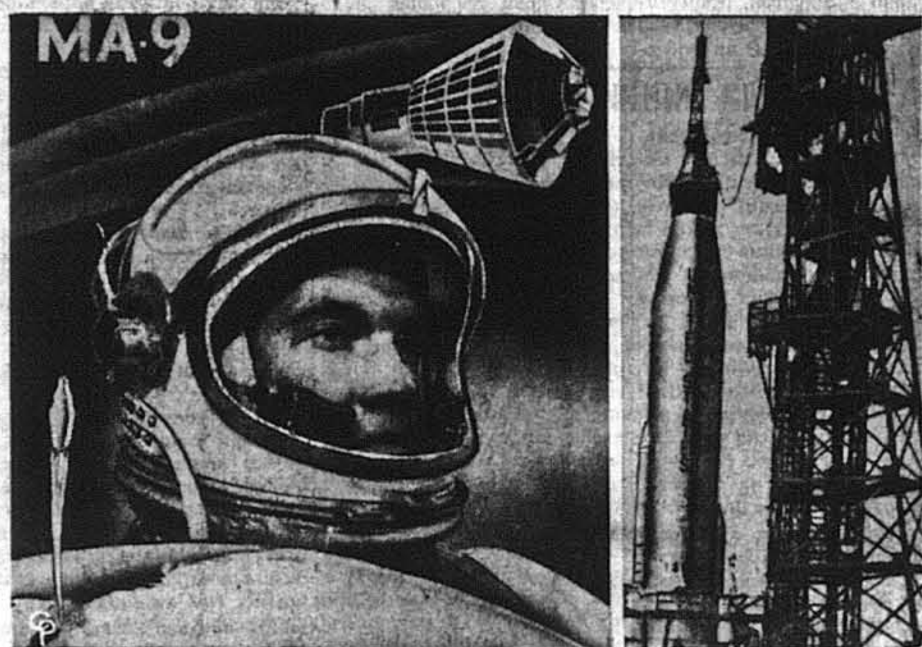
РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-6740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 91. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 15-го ТРАВНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 15, 1963 No. 91. VOL. LXX.

АМЕРИКА І СВІТ ОЧІКУЮТЬ КОСМІЧНОГО ЛЕТУ АМЕРИКАНСЬКОГО АСТРОНАВТА

У хвилині, як це число „Свободи" йде на пресу (вівторок, 14-го травня, год. 9:30 перед полуднем) американські та світові радіовисильні і телевізійні станції безперервно передають повідомлення про очікуваний випуск американського астронавта, майора Л. Гордона Купера в 22-кратний космічний лет довкола Землі, що триватиме понад 34 години. В цій хвилині лет ще не почався, хоч до нього все готове. Вранці передано вістку, що 36-річний американський майор Л. Гордон Купер коло 7-ої години був вже в своїй кабіні, де чекав чи даний наказ, щоб почати свій лет. О годині 9-ій все було готове до лету: астронавт Купер, кабіна і ракета. Лет залежав від погоди, яка була добра, але яка могла зіпсуватися в районі Флориди і Атлантики, бо було частинно хмарно. В останній хвилині показалася ще мала механічна хиба в моторі Дізеля, але її поправлять і, лет залежить від того, чи буде добра погода в районі Атлантику, де астронавт мав би приземлюватися на випадок потреби, та в районі Пацифіку, де Купер, згідно з пляном, має осісти на воді коло острова Мідвей.

22-кратний лет довкола Землі дасть нагоду майорові Куперові виконати ряд експериментів, з яких фахівці від космічних просторів витягнуть корисні внески для дальших летів, головним чином для лету до Місяця. Передбачений є також 8-годинний сон астронавта, коли він буде змушений з нього скористати тоді, коли втома переможе цікавість побуту в космічних просторах. Найважливішим досвідом буде те, що можна буде ствердити, який вплив на людський організм має побут людини впродовж 34-ох годин в районах, де немає нормального притягання Землі. Важливим є те, який вплив має на людину її побут в районах невагомости. Лікарі спеціялісти сподіваються, що астронавти зможуть перебувати один або й два тижні в районах невагомости. Коли б не було надії на це, тоді не можна б навіть думати про те, щоб до 1970-го року могла відбутися двоособова американська експедиція на Місяць. Вже тепер треба бути приготованим на це, щоб астронавти могли пережити можливі злі впливи побуту в космосі на людський організм. Дружина капітана Купера Труди Олсон Купер слідкувати має за летом свого чоловіка із свого мастку Ель Ляґо коло Гюзтону в Тексасі. Там вона живе з двома доньками 13-річною Джен і 14-річною Кей. Обидві доньки звільнилися від шкільної науки і будуть при мамі в тому дні, коло їх батько звертатиме на себе очі цілого світу. Коли в середу, 15-го травня, Ґордон Купер щасливо виловлений буде на Пацифіку з води в районі острова Мідвей, тоді увечері пані Купер мала виступити публічно в телевізії та скласти відповідну заяву перед представниками телевізії, радія і преси. Після прибуття астронавта до Кейп Канаверал на Флориді пані Купер із доньками буде вітати свого чоловіка з перемогою. На океанах Атлантику і Пацифіку чекали десятки кораблів і літаків які мали б виловити астронавта з води після повного 22-кратного лету, який має закінчитися в середу на Пацифіку або на Атлантику коли б зайшла потреба вчасніше приземлюватися та закінчувати лет.

Портрет астронавта Л. Гордона Купера і малюнок його космічної кабіни. З правого боку: ракета „Атлас", приготована для випущення кабіни з Купером

ПРЕЗИДЕНТ ЗАКЛИКАЄ ДО РАСОВОГО ЗАМИРЕННЯ В БІРМІНҐГЕМІ

Вашингтон. — Президент Кеннеді заявив 13-го травня, що федеральне військо буде вжите до ліквідації заворушень в Бірмінґгемі, Алабама, тільки тоді, коли губернатор Джордж С. Воллес і місцева влада самі не зможуть втримати спокою в тому місті, яке було свідком недільних заворушень. Президент вислав депешу до губернатора, в якій заявив, що вірить в його конструкційну співпрацю, і що федеральне військо не буде вжите, якщо не буде заворушень, і як місцева влада зможе зберегти спокій. Але Президент одночасно відповів губернаторові Воллесові, що він у згоді із законом вислав федеральне військо до Бірмінґгему. Президент покликується на пункт закону, який дозволяє федеральному урядові послуговуватися федеральним військом для втримання ладу і порядку в стейтах. Це є відповідь Президента губернаторові Воллесові, який попереднього дня твердив, що Президент може вислати федеральне військо до стейту тільки на просьбу губернатора або стейтової леґіслятури. Губернатор заявив, що він підготовляється до законної акції, щоб федеральний уряд мусів відкликати федеральне військо з Бірмінґгему.

Відділи УНС північного Огайо плянують посилену організаційну акцію

Клівленд, Огайо. — Посилена організаційна кампанія для відзначення 70-річчя „Свободи" офіціяльного органу УНСоюзу, та виконання призначеної тій окрузі квоти 430 нових членів була головним предметом нарад Окружного Комітету Відділів УНС Північного Огайо, що відбулися тут минулої п'ятниці, 10-го травня, в приміщеннях Українського Народного Дому та напередодні великих кругольних змагань між дружинами УНС з Огайо і Пенсильвенії. Нарадами, в яких взяли участь представники 102, 112, 240, 251, 291, 328, 334, 336, 346, 358 і 364-го Відділів УНС з Клівленду та 108-го з Лейквуд, 180-го і 295-го з Акрону та 233-го з Лорейну, проводив голова Окружного Комітету гол. радний УНС п. Дмитро Шмаґала в асисті гол радної Осипи Олінкевич. Він і закликав до посиленої організаційної праці, ствердивши, що досі Округа виконала тільки малу частину призначеної їй організаційної квоти, здобувши тільки 64 нових членів. Основні інформації про активність УНСоюзу від конвенції в травні минулого року та про його теперішній стан, потреби і можливості подав приявний на нарадах гол. предсідник УНС Йосип Лисогір. Він зокрема звернув увагу на загрозливе явище втрати членів в поконвенційних місяцях, що їх не покривають новоприсднані члени. Причини цього ясні: є багато урядовців відділів і конвенційних делеґатів, які від конвенції не присднали до своєї організації ані одного нового члена. Цей стан мусить змінитися, бо існують усі об'єктивні можливості і потреби на те, щоб УНСоюз дальше ріс не тільки своїми фондами, але й кількістю своїх гленів. Ці та інші проблеми союзової і громадської активности були далі предметом широкої дискусії та відповідних рішень.

НОВА УКРАЇНСЬКА РАДІО-ПРОГРАМА В КЛІВЛЕНДІ

Клівленд, Огайо. — В суботу 4-го травня тут започатковано нову українську радіопрограму, що подає українські вісті і музику. Програма відбувається кожної суботи від год. 11 до 12-ої вполудне та передається з радіостанції WXEM-FM, а її керівником є відомий діяч Михайло Задорецький. Пересилання передається англійською мовою. Минулої суботи, 11-го травня, на цій програмі виступали гол. предсідник УНС п. Йосип Лисогір та секретар 251-го Відділу УНС п. Тарас Шмаґала.

Понад 300 осіб взяло участь у кругольних змаганнях УНС в Огайо

Клівленд, Огайо. — Минулої суботи, 11-го травня, тут відбулися на свій лад уже традиційні кругольні змагання відділів УНСоюзу Огайо й Пенсильвенії, в яких взяло участь понад триста осіб, старших і молодших, зорганізованих у 46 кругольних дружинах. Ці змагання, що відбулися в кругольних приміщеннях в Береї, власником і управителем яких є також член УНСоюзу п. Б. Леміщак, були найбільш багатолюдними і, можна б сказати, найбільш ентузіястичними. Перемоги у змаганнях здобули: 161-ий Відділ УНС з Ембридж, Пенсильвенія, який вже другий раз з черги здобув перше місце в змаганнях чоловіків та здобув нагороду ім. Дмитра Галичина. Перше місце в жіночих змаганнях здобув Відділ 113-ий з Дербі, Індіяна, здобувши нагороду ім. Григорія Германа, яку уфундував молодий союзовий діяч Тарас Шмаґала з дружиною, дочкою сл. п. Григорія Германа, кол. головного секретаря УНСоюзу. Юнацькі змагання виграла кругольна дружина 161-го відділу УНС з Ембридж. На закінчення змагань відбувся бенкет з участю понад 400 змагунів і гостей. Тостмайстром бенкету був інж. Євген Волошин, відомий союзовий і громадський діяч. Започаткував прийняття молитвою всч. о. Улицький, а промови і привітання виголосили: гол. предсідник УНС п. Йосип Лисогір, голова змагань п. Мих. Молеський, головні радні УНСоюзу п. Дмитро Шмаґала, пані Осипа Олінкевич і п. Андрій Джула та п. Тарас Шмаґала. В мистецькій програмі виступали молоді танцюристи під проводом пані Марії Бобечко. Між гостями були відомі союзові і громадські діячі Г. Жеребняк з дружиною, В. Мураль з дружиною, п. Тарнавський з дружиною, п. Мих. Задорецький, п. А. Бойко з дружиною, п. Вол. Шіпка з дружиною, проф. Чучкевич та багато інших.

В Америці

● **Каліфорнійська жінка**, 36-річна пані Бетті Міллер є першою жінкою, яка перелетіла Пацифік зі сходу на захід, зробивши 7,000 миль із Овкленду в Каліфорнії до Брісбейн в Австралії. Вона летіла сама, зробивши під час лету три зупинки.

● **Від 1-го червня** в Ню Йорку треба буде платити 4-відсотковий податок від продажу. Хто купує товар за один доляр, то заплатить 1.04 дол.; досі цей податок виносив 3 центи від доляра. Куплений товар вартости до 18 центів — вільний від оподаткування; товар вартости від 19 до 34 центів оподаткований 1 центом; від 35 до 60 — 2 центами; від 61 до 85 — трьома центами; від 86 до 100 центів — 4 центами.

Помер проф. Степан Килимник, дослідник етнографії і педагог

Торонто. — В п'ятницю 10 травня по полудні помер несподівано, їдучи трамваєм, проф. Степан Килимник, дослідник української етнографії, педагог і публіцист, дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка, автор незакінченої, виданої уже в п'яти томах праці „Український рік у народних звичаях в історичному освітленні", перший том якої появився ще 1955 року. Покійний народжений 1890 року на Поділлі, перебував від 1945 року на еміграції в Австрії і в 1949 році переїхав до Канади, де заробляв на життя фізичною працею, беручи водночас активну участь в педагогічній і науковій діяльності. Похорон сл. п. проф. Степана Килимника відбувся в Торонті в понеділок 13 травня ц. р.

В РИМІ ВІДЗНАЧЕНО 1 100-ЛІТТЯ СВ. КИРИЛА І МЕТОДІЯ

Рим. — Відзначаючи 1100-ліття апостолів християнської віри серед слов'янських народів святих Кирила і Методія, Папа Іван XXIII підписав у понеділок 13 травня ц. р. своє послання до слов'янського світу, бажаючи йому сили, витривалости і ревности у вірі. Текст послання має бути опублікований згодом. Того ж самого дня Папа Іван XXIII довершив акту благословення наріжного каменя семінарії, запроєктованої на пошану цих двох великих святих слов'янського світу. Відбулася ця урочистість в Консисторіяльній залі Ватиканської палати в присутності багатьох слов'янських архиєреїв і вірних окремих обрядів. Завданням цього новозаснованого інституту мало б бути, згідно із заявою Папи, „продовжування й розвиток духового життя, що його започаткували великі апостоли слов'янських народів". День перед тим, в неділю 12 травня для відзначення 1100-ліття св. Кирила і Методія була відправлена у стариннім римській церкві св. Климента Служба Божа. Відправив цю архиєрейську Літургую Впреосв. Митрополит Йосиф Сліпий, звільнений недавно із 18-річного ув'язнення в Совєтському Союзі. Церква св. Климентія відома з того, що в ній поховані мощі святого Климента, принесені туди у 861 році св. Кирилом. В цій церкві був похований також 18 років пізніше сам святий Кирило. У зв'язку із річницею св. Кирила і Методія Понтифікальний Інститут Орієнтальних Студій влаштував серію доповідей про життя і діяльність тих святих.

Похорон сл. п. Івана Дужанського відбувся в суботу при великому здвизі народу

Шикаго. — Місцева Українська Громада, разом з представниками багатьох організацій, відпровадила минулої суботи, 11-го травня, на вічний спочинок свого довголітнього провідного діяча та великого патріота і видатного громадянина й мецената, славної пам'яти Івана Дужанського, голову Ліґи Американців Українського Походження, бюджетового директора Українського Конґресового Комітету Америки та заслуженого члена УНСоюзу й багатьох інших місцевих і центральних організацій. Похорон відбувся з катедрального храму св. Миколая, де при відкритій домовині виголосив проповідь, у приявності Преосв. Кир Ярослава Габра, парох церкви, впреп. о. монс. д-р Степан Кнап (текст його проповіді поданий на ст. 3-ій в цьому числі). З церкви відбувся похоронний похід на цвинтар св. Миколая, де й відбувся похорон при великому здвизі народу. Понад 100 автомобілів нараховано в похоронній кавалькаді. На цвинтарі над відкритою могилою промовляли голова УККомітету проф. Лев Добрянський, голова Головної Ради Наукових Товариств ім. Шевченка проф. д-р Роман Смаль-Стоцький та один з найближчих приятелів і співробітників Покійного, мґр. Володимир Нечай. Поодинокі організації взяли в похоронах зорганізовану участь з прапорами, а пластова і сумівська молодь у своїх одностроях. Вільна американська земля прийняла ще одного невтомного діяча і борця за волю своєї рідної України, пам'ять про якого збережеться назавжди.

Сл. п. Іван Дужанський

ЗП УГВР і „Пролог" відбули конференцію в справі української закордонної політики

Ню Йорк. — В суботу, 11-го травня, тут відбулася в Українському Інституті Америки конференція, присвячена питанням української зовнішньої політики. Конференцію влаштував Генеральний Секретаріят Закордонних Справ УГВР і Дослідно - Видавниче Об'єднання „Пролог". Відкрив її генеральний секретар зак. справ Микола Лебедь, а як доповідачі виступали: д-р Роман Рахманний з Монтреалу і д-р Іван Лисяк - Рудницький з Філядельфії. Конференцію проводив д-р Мирослав Прокоп, а в дискусії приймали участь: ред. Ільницький, інж. В. Новицький, д-р О. Данько, І. Калмук, д-р Б. Фипипчак, проф. В. Приходько, Є. Стахів, д-р В. Нагірний, С. Засилів, і ін. В доповідях і в дискусії висловлено м. ін. такі погляди:

В сучасний момент загроза знищення в атомовій війні і насильна асиміляція в російській імперії — це дві головні небезпеки, що загрожують українському народові. Основною передумовою успішної української закордонної політики, що може ґарантувати її власнопідметність є власні сили українського народу, до яких треба зарахувати в першу чергу саме число українців, територію України, її природні ресурси, розвинену економіку, кадри фахівців та прагнення українського народу стати вповні самостійною нацією. Ці об'єктивні фактори української сили в ніякому разі не використовуються сучасними керівниками УССР, які виконують ролю звичайних наставників Москви над українським народом. В сучасній УССР немає й спроб хоч би теоретично формулювати проблему окремішности українських національно - державних інтересів, а її керівники в основні прийняли накинену Україні таку плятформу українсько - російських взаємин, яка веде до поступенної ліквідації теж зовнішніх ознак т. зв. суверенности УССР. В таких умовах завдання виразно з'ясувати принципи української зовнішньої політики паде на еміґрацію, яка, подібно як у інших секторах політичної, громадської і культурної діяльности може допомагати українському народові захищати свої права перед наступом імперських централізаторів.

Українська політика у відношенні до інших народів повинна спиратися на принципах здорового націон. еґоїзму, а всі сторонні сили і явища міжнарод. життя ми повинні оцінювати крізь призму українського національно-державного інтересу. Таким критерієм повинно визначуватись становище українського визвольного руху зарівно до ворогів, до невтральних і до приятелів України. Змагаючи до повної державної незалежности України шляхом боротьби проти головного ворога: російського імперіялізму і комуністичного тоталітаризму, ми повинні водногас проповідувати ідею миру і дружби та співпраці з усіма сусідами, зокрема з тими, які готові в цілому або частинно боротися проти головного ворога України, і які вповні респектують її права на справжню державну незалежність.

Успішне плянування і ведення української зовнішної політики серед вільних народів вимагають негайної координації, а в дальшому і повної єдности дій усіх українських самостійницьких сил — стверджено у підсумках конференції.

ЗДА ВІДКЛИКАЛИ ПЛЯНОВАНІ АТОМОВІ СПРОБИ

Вашингтон. — Державна Комісія Атомової Енергії і Департамент Оборони коротким офіційним комунікатом з минулого понеділка 13 травня ц. р. відкликали заповіджені 8 травня ц. р. три невеликі атомові детонації, що мали відбутися в Неваді. Сталося це безпосередньо після отримання Президентом листа від Хрущова. Про зміст того листа нічого не сказано. Преса твердить, що Хрущов заповів у випадку переведення Америкою цих трьох детонацій — переведення нової серії нуклеарних експериментів. Лист Хрущова до президента Кеннеді був формально відповіддю на спільний заклик президента Кеннеді і британського прем'єра Мекміллена, звернений до Хрущова 24 квітня ц. р. у справі договору про заборону всяких дальших ядрових вибухів. Цей заклик американський і британський амбасадори у Москві передали Хрущову. Переговори про підписання міжнародної конвенції, яка забороняла б дальші штучні ядрові детонації, застрягли в Женеві на 17-членній конференції роззброєння на мертвій точці після того, як Совєти не захотіли відступите від свого становища, що річно можна буде переводити щонайвище дві-три міжнародні контрольні інспекції щодо підозрілих, занотованих сейсмографами, землетрясень. Совєти відмовились теж узагалі дискутувати про будь-які подробиці щодо таких міжнародних інспекцій, поки ЗДА й Британія не погодяться на те число двох-трьох щорічних інспекцій. В минулому тижні президент Кеннеді заповів, що коли в найближчому часі не буде підписаний такий договір про заборону ядрових детонацій, то ЗДА й СССР, мабуть, розпічнуть нові серії таких експериментів. Вісім невтральних держав, репрезентованих на згаданій Женевській конференції роззброєння, страшенне огірчені, що однаково в ділянці загального роззброєння, як також щодо договору про заборону ядрових експериментів нема найменшого поступу. ЗДА й Британія закидають Совєтам злу волю і брак зацікавлення таким атомовим договором, а Совєти закидають Америці, що вона переводить „приготування до війни" під плащиком переговорів про роззброєння.

Еспанія старається за прийняття її до НАТО

Мадрид. — З уваги на десятиріччя американсько - еспанського договору, за яким створено три летунські й одну морсько-летунську базу в Еспанії для користування американськими збройними силами, в недовгому часі мають початись переговори про відновлення та частинного змінення того договору. Ті американські бази в Еспанії збудовано коштом 500 мільйонів долярів, при чому більшість того капіталу підсилило еспанську економіку, а тисячі еспанців далі затруднені на тих базах. Тому в еспанському однаково в оборонному, як господарському інтересі лежить збереження тих баз і тісна політично-військова та господарська співпраця з ЗДА. Саме використовуючи пригожий момент, що й ЗДА не можуть відмовитись від отих баз, Еспанія старається за посередництво Америки в своїх заходах — стати членом Північно - атлантійського союзу (НАТО). Покращання еспансько - французьких взаємин облегшує тепер цю справу. Якщо Еспанії таки не прийняли б до НАТО, то вона хоче дістати формальний договір про взаємну безпеку і допомогу з ЗДА. В цих справах еспанський амбасадор Антоніо Ґарріґес Діяз-Кабате розмовляв цілу годину з президентом Кеннеді і має в найближчих днях прибути до Мадриду на наради з головою еспанської держави Франціском Франком.

Альдо Моро — поважний кандидат на нового прем'єра Італії

Рим. — Генеральний секретар керівної італійської Християнсько - демократичної партії Альдо Моро виринув як поважний суперник теперішнього прем'єра Амінторе Фанфані на становище голови уряду. Амінторе Фанфані був раніше теж генеральним секретарем тієї партії. Він завжди проповідував коаліцію не тільки з правими соціял-демократами і республіканцями, але й з лівими соціялістами, які донедавна були в союзі з комуністами. Уряд Амінторе Фанфані, хоч не має в своєму складі лівих соціялістів, проте користується їх підтримкою, без якої не міг би мати більшість в парляменті. Однак два тижні тому християнсько-демократична партія, хоч і залишилась найбільшою в Італії, проте втратила багато голосів і мандатів у користь лівих партій, зокрема у користь комуністів. Це приписується у вину задто великому братанню Амінторе Фанфані з комунізуючими лівими соціялістами. Хоч Альдо Моро стоїть за ту саму соціяльно - економічну політику, що Амінторе Фанфані, проте він дещо „правіший" та незалежніший від „лівих" і тому він має шанси на перемогу на внутрішньопартійному і парляментарному ґрунті. Вирішиться це суперництво між двома видатними діячами італійської християнської демократії вже в найближчий час. В четвер 16 ц. м. збереться новообраний парлямент на своє перше засідання.

У СВІТІ

● **Першим американським переможцем Монт Евересту**, найвищої гори у світі, висотою 29.028 стіп, став 1 травня ц. р. Джеймс Віттакер, 32-річний альпініст з Редмонду, Вашинґтон, який є високий на 6 стіп і 5 цалів та важить 200 фунтів. Він вийшов на шпиль Евересту разом з непальським провідником Гомбу. Лідер тієї експедиції Норман Дайренфурт з Санта Моніка, Каліф., дійшов до висоти 28,100 стіп. Прізвище переможця Монт Евересту проголошено щойно після його повороту до бази ескпедиції та перевірки того факту.

● **В минулотижневих громадських виборах в Англії** соціялістична Партія Праці опанувала міські управи в таких великих містах: Ліверпул, Брістоль, Довер, Бредфорд, Лейчестер, Плимут і багато інших. Партійний секретар Лен Вільямс передбачує, що в найближчих парляментарних виборах соціялісти здобудуть в Англії більшість 90 до 130 мандатів в палаті громад та створять однородний соціялістичний уряд.

● **Ляоський прем'єр Суванна Фума**, лідер табору „невтралістів", вперше пересварився з своїм двоюрідним братом Суванновонґом, лідером комуністів, формально віце-прем'єром в його уряді. Сувановонґ закинув прем'єрові Суванні Фумі, що той порушив Женевський договір, викликавши Міжнародну Контрольну Комісію, що існує в Ляосі, до так званої Долини Жар, де всадовились комуністичні партизани, але прем'єр відмовився змінити те своє рішення. Комуністичний вожака внеможливив скликання ради міністрів.

● **Ізраїль** вдоволений останньою заявою президента Кеннеді, що Америка не допустить до ніякої аґресії на Середньому Сході та що готова вжити й поза Об'єднаними Націями „власних засобів" проти аґресорів. Жиди інтерпретують ті слова, як пересторогу на адресу арабів.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Військо в Алабамі

У минулий четвер група білих і чорних громадян в Бірмінґгемі, в Алабамі, прийшла до порозуміння в справі ступневої інтеґрації в тому місті, при чому між точками того порозуміння була згода — покликати до життя расово мішану комісію, що мала б визначити практичні способи скасування бар'єрів. Стейт Алабама, як про це вже писалося на цьому місці, все ще належить до найбільш відсталих щодо рівности громадянських прав його мешканців без уваги на раси. Так, наприклад, Алабама є єдиним у З'єдинених Державах стейтом, де сеґреґація існує ще у школах усіх ступнів і родів. Аж ось через три дні після того порозуміння, що його мудрість прославляли всі відповідальні громадяни цієї країни з Президентом у проводі, минулої неділі в тому самому Бірмінґгемі кинуто бомби в два муринських доми, і в реакції на ту подію вибухли демонстрації муринів із паленням домів та нищенням крамниць і автомобілів, при чому — в сутичці з поліцією було 50 ранених. Президент Кеннеді, після негайної наради в Білому Домі, вислав уночі з неділі на понеділок до Алабами військо, що має привернути публічний спокій і охороняти життя та майно тамошніх громадян.

Заворушення в Алабамі не були несподіванкою. Вони були цілком реальною загрозою просто тому, що по обох сторонах — серед білого і муринського населення того стейту, зокрема в Бірмінґгемі — забагато фанатиків: білих, які не хочуть „капітулювати" перед „муринським шантажем", і муринів, які заявляють, що терпець їм урвався і пора вхопитися сили, щоб здобути належні їм конституційні права. Уряд у Вашинґтоні опинився у важкій ситуації. Фактом є, що одним із виборчих кличів президента Кеннеді була обіцянка енерґійної боротьби за переведення в життя загальної рівности громадянських прав. Депеша Джана Ф. Кеннеді під час виборчої кампанії в справі звільнення арештованого тоді лідера південних муринів, пастора д-ра Мартіна Лютера Кінґа, приспорила кандидатурі Кеннеді багато виборців - муринів у всіх стейтах ЗДА, а мовчанка в цій справі коштувала Ніксонові може і його прогри. Однак, з другого боку, бльокування південних демократів з республіканцями в Конґресі створило ту трудну для законодатної програми Президента ситуацію, яка вимагала великої обережности, щоб це далі не відштовхнути від Уряду південно - демократичних законодатців, тим паче, що багато їх займають керівні становища в різних комісіях обох палат Конґресу. Тому Уряд тримався засади „мирного переконування", і робив в тому напрямку натиск на обидві сторони в Алабамі.

Терористичні акти в Бірмінґгемі та криваві заворушення — це жалюгідний доказ, що поміркованi діячі з обох сторін, які тримаються засад, диктованих розумом, не панують ще цілком над ситуацією. В таких відносинах трудно процесуватися за те, хто був „тим першим", що заклав першу ланку в ланцюг, останньою ланкою якого були недільні заворушення. Алабамський губернатор Джордж Воллес скидає, очевидно, всю вину на неґрів і обурюється проти акції Президента, бо, мовляв, у стейті Алабама він сам має можливості зберігати порядок. Але виявилось, що цей губернатор кепсько зберігає порядок. Тому рішучий крок Президента був правильний, логічний і єдинодоцільний. Він допоможе в прохолодженні пристрастей і перемозі розуму.

Очевидно, що висилання війська до стейту внаслідок расових заворушень — це прикра для всіх справа — для країни, Президента, стейту і громадян. Але це ніяка трагедія, бо розв'язки всіх проблем здебільша проходять з драматичними потрясеннями.

Хрущовська гра в коекзистенцію

Проблема коекзистенції двох протилежних у своїй основі суспільних систем, з одного боку комуністичної, репрезентованої Совєтським Союзом, і з другого капіталістичної, що її визначають широко поняттям „вільного світу" чи „Заходу", є головним предметом конфлікту, що постав між двома комуністичними потугами — Москвою з її сателітами і червоним Китаєм. Очолюваний Хрущовим московський бльок заступає позицію, що перемога комунізму в світі може бути осягнена мирним шляхом, без революції чи й війни. Комуністичний Пейпінґ твердить, що комуністичний лад може бути встановлений тільки збройною силою.

Не зважаючи на декляративну згоду Пейпінґу вислати до Москви спеціяльну делеґацію, що могла б обговорити розбіжності зсередини міжнародного комуністичного руху і узгіднити спільні позиції в спірних питаннях, виглядів на якесь порозуміння в цьому напрямку між Москвою й Пейпінґом немає. Доказом цього може бути нова атака Пейпінґу на хрущовську концепцію коекзистенції, з якою виступив цими днями „президент" китайської т. зв. народної республіки Лію Шао-чі. Під час своїх відвідин у Північному В'єтнамі Лію Шао-чі проголосив цілком протилежну до хрущовської „мирної коекзистенції" концепцію, стверджуючи, що найпершим завданням міжнародного комуністичного руху є „продовжувати до переможного кінця революційну боротьбу проти імперіялістичної політики аґресії й воєн". Висловлюючи таке ствердження, Лію Шао-чі підкреслив, що особливо недопускальним є ліквідування „революційних воєн, ведених поневоленими народами". Заява комунокитайського „президента", хоч і відносилася безпосередньо до ситуації в Південному В'єтнамі і Ляосі, де Хрущов обіцяв впливати на внутрішнє замирення між комуністами та невтралістами, має ширше значення і стосується взагалі пропаґованої Хрущовим коекзистенційної політики із Заходом.

Виступ Лію Шао-чі доводить, що комуністичний Китай твердо рішив обстоювати свою позицію непримиренної боротьби з вільним світом і не відступить від неї навіть на запланованих спільних нарадах у Москві. Напевно цього свідомі і з цим рахуються Хрущов та його колективне керівництво, мобілізуючи для підтримки своєї концепції мирної чи пак конкуренційної розправи із капіталістичним світом прихильників серед держав комуністичного бльоку і передусім серед комуністичних партій Заходу.

Багато надій покладає Хрущов у цьому на такі західні комуністичні партії, як італійська та французька, політична вага яких збільшилася внаслідок їхніх недавніх перемог у виборах до парляментів. Ці їхні успіхи були уможливлені подекуди злагідненням веденої комуністичними партіями боротьби з „буржуазними" режимами, зокрема пропаґованою ними тезою, що комуністи можуть встановити свою владу в тій чи іншій країні без збройної революції, демократичним шляхом.

На таку можливість розраховує Хрущов, бо, добившися встановлення комуністичної влади чи хоч би комуністично — соціялістичного коаліційного уряду в якійсь із західньоевропейських держав, він здобув би переконливий арґумент у своєму спорі з Пейпінґом, конкретний доказ, що комунізм у боротьбі з „капіталістичним світом" може перемогти також і з допомогою мирної коекзистенції. Для реалізації такої можливости Хрущов працює безупину, на повну пару, не зважаючи на те, що великих підстав для своїх надій він не може мати, бо подібні недавні розрахунки Москви на такі ж мирні революції в тих же Франції чи Італії закінчилися повною невдачею.

КЛЯСОВА БОРОТЬБА В НІМЕЧЧИНІ

Мюнхен — Професійний робітничий рух у Західній Німеччині рідко береться до страйку, як способу боротьби за поліпшення свого становища. Одною з причин цього є той факт, що Німеччина пережила величезну катастрофу у війні 1939 - 1945 рр., після чого мусіла все почината „з нічого".

Треба дивуватися впертості й самодисципліні німецького робітництва, яке взялося до відбудови підприємств і до праці в них, не мавши іншої платні, як убогу картку на придiл харчів. В 1945-1948 роках німецькі робітники працювали майже задарма, і підприємці могли за той час нагромадити товари, які після реформи валюти в 1948-му році кинули на ринок. Таким чином, вони відразу дістали „твердий гріш" за товари, вироблені забезцінь.

Очевидно, в той час рішальну ролю грав інстинкт самозбереження: люди розуміли що без відбудови підприємств Німеччина не зможе продукувати й вивозити товари, а робітникам не буде де працювати. Це була основа „господарського чуда" — економічного відродження Західньої Німеччини. Організацію „чуда" приписують міністрові господарки Ергардові. Але виконавцями його були робітники, інженери, техніки, канцелярійні працівники, словом — велика армія праці.

Здавалося, що в Західній Німеччині й далі пануватиме „соціяльний мир", і працівники всіх категорій будуть задовольнятися невисокими платнями. Однак, протягом останніх років німецькі зорганізовані робітники залишили свою пасивність і перейшли до наступу на підприємців. Вони знають про великі зиски індустріяльних компаній і хочуть мати більший кусень „суспільного пирога", ніж це було дотепер.

Розуміється, професійні спілки насамперед хочуть залагодити спір з підприємцями мирним шляхом, дискусією. Коли ж не вдасться переконати підприємців у необхідності збільшити платні, тоді спілки беруться до крайнього заходу в боротьбі за свої домагання: до страйку. Саме в цих днях відбулося „міряння сил" між професійними спілками та підприємствами металевої індустрії південно-німецької провінції Баден-Вюртемберґ.

На домагання робітничих спілок збільшити платні, підприємці відповіли замкненням фабрик. Металева індустрія Баден - Вюртемберґії постачає свої вироби різним фірмам, що виробляють авта та інші машини. Страйк та льокавт в цій провінції примусили підприємства в інших областях Німеччини обмежити продукцію. Це загрожувало спаралізуванням експорту німецьких товарів, поширенням безробіття, зниженням торговельного обороту крамниць, що продають споживчі товари, і т. д. Здавалося, Німеччина опинилася в зачарованому колі, без виходу, бо обидві сторони — професійні спілки і індустріяльні кампанії — „затялися", зірвали переговори про ліквідацію конфлікту.

В цей момент рішив діяти міністер господарства — Ергард. Він запропонував обом спірним сторонам своє посередництво. Вночі з 6 на 7-го травня, після 12-годинної гарячої дискусії, Ергардові вдалося привести представників робітничих спілок і делеґатів промислових підприємств до згоди. Не було тут перемоги або капітуляції одної чи другої сторони. Замість 8% підвищення платень робітничі спілки погодилися на — 5% (підприємці пропонували раніше 3½%, але прийняли пропозицію Ерґарда — 5%).

Це „Соломонове рішення" примирило обидві сторони. Однак, перспектива великого страйку в країні, що живе головно з індустрії, примусила відповідальні організації подумати над тим, як забезпечити країну від страйків та льокавтів. Дві партії — соціял-демократи й вільні демократи — вносять до парляменту проєкт закону про створення незалежної т. зв. Комісії знавців, до якої могли б звертатися робітничі спілки та підприємці в спорах господарського характеру. Можливо, що цей закон буде затверджений парляментом.

Під час страйку і льокавту в Німецькій Федеративній Республіці йшла запекла пропаганда із совєтської зони Німеччини, мовляв, професійні спілки „запродують" інтереси робітництва капіталістам. Однак, у східній зоні, як і в СССР, робітники не сміють і думати про оборону своїх інтересів. Там усе рішає „непомильна партія" і її секретарі!

П. А.

ДОЛЯ ЖІНКИ В СССР

Не раз уже в газетах вільного світу, в тому числі й українських на еміґрації, подавались повідомлення туристів про незавидну долю жінки в СССР, не тої жінки-дружини партійного чиновника, а тої простої жінки, яких у Совєтському Союзі мільйони.

Про цю саму справу звітували, зокрема, українці - туристи, які відвідували Україну: жінки розбивають залізними ломами лід на вулицях міст, працюють при направах доріг, залізниць, на будовах, зрізують дерева і т .п.

Совєтська преса з обуренням накидалась і накидається на авторів таких свідомлень, бо, мовляв, у Совєтському Союзі створено для жінок — рай.

Але свідчення туристів дістають підтвердження у совєтських таки джерелах.

„Чому у колгоспах на важких фізичних роботах, як правило, працюють жінки, а здорові чоловіки займають посади обліковців, комірників, експедиторів, рахівників?"

Так запитує у своєму листі до „Правди України" з 12-го грудня 1962-го року колгоспник і комуніст артілі „Перемога" на Черкащині, Іван Вируба.

Комуніста Вирубу не можна хіба підозрівати в тому, що він хоче „оклеветати" совєтську власть, а тим більше не можна підозрівати в тому „Правду України", яка надрукувала його листа. Обидва вони знають, що це явище набрало вже таких широких розмірів, що годі його приховати.

Вож Вируба не каже, що тільки у нього в колгоспі таке становище, він каже „у колгоспах". Отже, тяжка праця жінок у „соціялістичному селі" явище щоденне і масове.

Яка це наболіла проблема свідчить і такий факт:

Є в Україні артисти-гумористи Карапунька і Штепсель, в програмі яких дуже часто знаходять свій відгомін злободенні теми з підсовєтського життя. Очевидно, тих тем вони не порушують, коли на них нема „вітру згори". Отже, в одному із своїх останніх номерів вони висмівають „здорових, як бугаї, мужчин, які ходять з портфелями під пахвами, тоді, коли жінки виконують тяжку фізичну працю".

Одна з наших туристок, яка побувала недавно в Україні, розказувала, що вона сама бачила жінок за тяжкою фізичною роботою. Коли вона запитала, чому цю роботу виконують жінки, а не чоловіки, їй сказали, що чоловікам треба було б більше за неї платити.

Отже, в совєтському „раю" жінок зрівняно з чоловіками щодо можливости виконувати тяжку фізичну працю, а експлуатують їх ще гірше, як чоловіків.

У „капіталістичних країнах" жінка, коли вона незадоволена з умов праці, може протестувати, може добиватися кращих умов, про її кривди пише преса, її в оборону беруть професійні спілки, але в СССР вона мусить мовчки робити те, що їй кажуть.

(абв.)

Китайські комуністи пропагують тепер згоду в „соціялістичному" таборі

Гонґ Конґ. — Лію Шау-чі, „президент" комуністичного Китаю, який разом із міністром закордонних справ маршалом Чен-ї і іншими комуно-китайськими „достойниками" відвідав Індонезію, Камбоджу і Бірму та відвідує тепер комуністичний Північний В'єтнам, виголосив у столиці тієї країни на масовому вічу, велику промову, в якій поручав порозуміння внутрі „соціялістичного" табору. Хоч він подав цілком діншу дефініцію „мирного співіснування", як її подають російські комуністи, і хоч з його промови було ясно видно, що він далі не погоджується з совєтською закордонною політикою, проте він не атакував безпосередньо ані Москви, ані Югославії та підкреслював, що члени комуністичного бльоку повинні„ співпрацювати на базі спільної користи та помагати одні одним військово і політично". Китайський комуністичний ватажок виразно натякав на те, що припинення економічної допомоги Китаєві збоку Совєтського Союзу було шкідливе для цілої комуністичної справи. Він підкреслював, що „задля осягнення тривкого миру і перемоги соціялістичної справи спільна оборона і скріплення єдности соціялістичного табору має першорядне значеняя". Виступ Лію Шао-чі, широко розпропагандований китайською пресою і в радіо, вважають за дальший крок в напрямку до замирення в комуністичній сім'ї та за прелюдію до переговорів, які в цій справі відбудуться в червні ц. р. в Москві.

● У місті Алеппо в Сирії поліція стріляла в минулий четвер до юрби арабів, що демонструвала у честь президента Об'єднаної Арабської Республіки Гамаля Абдель Нассера. Було найменше 50 вбитих. Між „нассеристами" та „баатистами", на яких тепер поділені сирійські араби, є та різниця, що хоч вони однаково хочуть „арабської єдности і соціялізму", проте „нассеристи" хочуть диктатури Нассера в усьому арабському світі, а „баатисти" хочуть широкої автономії для Сирії та демократичної системи влади. Сирійський генерал Амін ель Газіф заявив, що він „розторощить на кусні" кожну демонстрацію „нассеристів".

Олег Лисяк

Справа танцювальна

Вже давно минули м'ясниці, вже відбули ми й покуту за гріхи, вчинені чи задумані в карнавалі, підбили рахунок сумління за гріхи супроти податкового уряду і склали податкове зізнання. Настав уже „зелений карнавал", і вже можна зробити деякі підсумки танцювальних справ.

Ось, наприклад, маємо вічно свіжу й актуальну тему — як танцює наша молодь? Ця тема була актуальна ще тоді, коли модними були менует і ґавот, а потім лянсієр і кадриль, потім шіммі і чардстон, і є вона актуальною тепер, коли світ опанував король останніх сезонів, „твіст" по-нашому „круцьок".

З кол пластового материнства, себто з кол пань із „Пласт-Приятy", надійшла тема для дискусії: може б так поговорити про танцювальну поведінку нашої молоді на забавах?

Тема не найгірша — врештою, не можна ввесь час писати про Кастра і Хрущова. Тим більше, що нарікати на молодь — це річ дуже популярна між старшими, ну, а лише вони читають „Свободу".

Отже, кажуть пласт-приятельські пані, молодь, конкретно хлопці, не вміють поводитися на забавах і не вміють танцювати. Дівчата — само собою зрозуміло — танцювати вміють і поводяться, в більшості, відповідно і делікатно. Але хлопці . . .

Як сказано, багато з них не вміють танцювати як слід. Бо і де і звідки могли навчитися? Майже ніхто не посилає дітей на курси танців, мовляв, воно само прийде, вистачає, коли трохи придивляться, і потім вже якось будуть танцювати. Про курси танців — не народних і не балетних, а таких, звичайних, у нас їх звали „сальоновими" — майже не чути.

І тому у хлоп'ячої молоді на забавах поведінка рішуче незадовільна. Як вони просять дівчину до танцю? Гм, деякі просто кивають рукою чи пальцем, мовляв: „Каман, летс ґов!" — і вже справа полагоджена. Дехто часом навіть і свисне. А в більшості випадків хлопці пускаються в танок з дівчатами от так, як стояли. Ані сліду формального запрошення. От, починають танцювати та й годі!

На щастя, мої зв'язки з молоддю доволі добрі, і ми маєм різні теми для розмов — від футболу аж до Гемінґвея, Джойса та Салінджера, і від самостійної України аж до „твіста". Правда, багато моїх приятелів, які ще недавно самі танцювали на пластових забавах, тепер водять за ручку своїх нащадків на „балі квітів". Чи це може означає, що я вже старіюся?

Але зв'язки з молоддю у мене є. Отже, використовуючи ці зв'язки, я перевів інтерв'ю з кількома „гайскул сеньйорами", себто по-нашому, по-старосвітському, з абітурієнтами гімназій. Що вони кажуть? Ось другий бік медалі:

— Поперше, хто хоче ходити на забави „Пласт - Приятy"? Так, ми ходимо туди, але лише тому, що там усі знайомі, з якими знаємося по десять і більше років, ще з парохіяльної школи чи школи українознавства. Але як там взагалі можна танцювати? Тільки вальс, полька і танґо. Часом лише вальс і полька залишаються, а танґо відпадає.

— На останній забаві, — розповідає один і з інтерв'юованих (трудне слово!) — ми не могли вже витримати і зацитували оркестрі Шевченкове: „Схаменіться, будьте люди, бо лихо вам буде!" Як вийдемо по забаві, то темна ваша могила буде на вулиці! Та заграйте ж раз румбу, (вони вимовляють „рамба") або „ча-ча-ча", як уже не можна „твіста".

Далі — це правда, що хлопці в багатьох випадках у танцях самоуки, і не один з них лише топче дівчині по ногах. Дівчата вміють танцювати, хоч на курси не всі ходили. Ще далі — багато з тих, що приходять на забави, зокрема 15-ти і менше річні, не мають поняття, як одягнутися: одягають білі скарпетки, крактовані сорочки, носять на головах всякі чуби (тато не має на фризієра!) . . . Але — тут опитувані здвигають плечима — хто винен? Та ясно, що батьки, які (цитую) „самі приїхали до Америки на контин-ґент" і не мають про ці речі поняття.

— Чи ми вміємо запрошувати дівчину до танцю? Ясно, що так. Таж кожний знає, що коли дівчина йде з тобою танцювати, то це привілей, і її треба про це попросити. Якби все в житті було на заклик — ось так! — не варто було б за цим ганятися, правда? Певно, що ми просимо дівчат до танцю. Ну, а якщо хтось бачить лише тих „недобрих хлопців" — то трудно, нема ради'.

Ось така танцювальна проблема у двох насвітленнях. Багато можна, і треба, тут зробити. Але, все таки, я оптиміст, коли йде про нашу молодь.

Славістичний Інститут університету Маркета в Мілвокі

У наших руках видання названого Інституту, що повідомляє про свою діяльність від дня заснування, тобто від 9 березня 1949-го року.

Брат Лев Расн, директор виховного департаменту університету, присвятив у передмові дуже теплі слова директорові цього інституту, проф. Романові Смаль - Стоцькому, що найбільше причинився до його заснування і успіхів. Проф. Роман Смаль-Стоцький, прибувши з Европи р. 1947, зумів переконати університетські власті про потребу заснування такого Інституту. Допомогли йому в цій справі декан Євстлік і проф. Альфред Сокольніцький.

Серед професури Інституту є представники таких культур: словацької, польської, української, чеської, хорватської, словінської і російської. Проф. Р. Смаль-Стоцький — знавець історії і філології слов'ян, а секретар Інституту А. Сокольніцький — знавець польських справ, слов'янських звичаїв і танців.

Створено програму слов'янських студій — передусім історії Росії і комуністичної проблематики. Російську мову введено в програму 1960 р. і незабаром мають впровадити польську мову.

Інститут може похвалитися рядом публікацій про комунізм, як також про те, як знайомити молодь з комунізмом. Це, мабуть, єдина інституція в Америці, що забезпечила школу потрібною протикомуністичною літературою. Темами доповідей членів Інституту між іншими були: сучасне положення в Чехо-Словаччині, Польщі, в Совєтах, на Балканах. Україна була предметом лекції проф. Р. Смаль-Стоцького, який, до речі, виголосив найбільше доповідей в Інституті. Особливими програмами відзначено річниці Міцкевича (1955), Словацького (1950), Мазепи (1960), Падеревського (1960) і Шевченка (1961).

Положення Церкви за залізною заслоною було предметом окремої конференції.

В Інституті висвітлено фільми: „Ревізор" М. Гоголя в російській мові і „Запорожець за Дунаєм" Гулака - Артемовського в українській мові — обидва з поясненнями в англійській мові.

З українців виступали з доповідями передусім проф. Р. Смаль-Стоцький, проф. Л. Добрянський, проф. С. Пап і проф. І. Фізер.

Інститут видав такі праці українських науковців в англійській мові: С. Пизюр — „Доктрина Бакуніна" (1955); І. Каменецький — „Окупація України Гітлером" (1956) і К. Кононенко — „Україна і Росія" (1958). Названі праці заслуговують на поширення, але, на жаль, довідуємося, що велика частина їх накладу лежить на книгарських полицях.

Інститут має цілий ряд готових для видання праць. В українському інтересі є, щоб вартісна протикомуністична література була там, де її місце, передусім між молоддю Америки, а також, щоб твори з українською тематикою діставались до всіх наукових інституцій і бібліотек Америки.

В. В. Б.

Лев Ясінчук

НА ТРИЗНУ СЛ. П. Д-РА МАРКІЯНА ТЕРЛЕЦЬКОГО

Замість некрологу

(2)

На цьому ще не кінчилася праця сл. п. д-ра Терлецького в „Рідній Школі". Як це не раз бувало, наприклад, у господарстві, коли на доброго коня накладали більший тягар, так і піклуванню д-ра Терлецького добавила „Рідна Школа" ще й а) три купецько - торговельні школи з числом молоді в останньому передвоєнному році 391 і 13 учителями, б) п'ять фаховодоповнюючих шкіл з різними ремісничими ділянками та з числом молоді 691 при 45 учителях. Найбільше число учнів мали такі школи в Перемишлі (291) і Львові (215).

Для найздібнішої й найпрацьовитішої людини така праця могла вже бути понад силу, але на д-ра Терлецького наклали в 1930 р. ще редакцію відновленого журналу „Рідна Школа", органу Товариства цього імени, що виходив до початку другої світової війни. Журнал містив статті на виховні й організаційні теми, на теми історії української культури та обговорював усякого роду життьові об'яви, що їх у такій широкій і важливій установі, особливо в даних політичних умовах, було безліч.

Важливу ролю відіграв д-р Терлецький як організатор наукової частини в Першому Українському Педагогічному Конґресі, який зорганізувала „Рідна Школа" в 1936 році. Цей Конґрес був запланований на 1914 рік, як сторіччя народин великого національного виховника, Тараса Шевченка. Вже були визначені 9 доповідей, з яких першу „З історії розвитку нашого шкільництва від найдавніших часів донині" перейняв був на себе проф. Михайло Грушевський. Перша світова війна не дала здійснити цього великого задуму. Але „Рідна Школа" таки здійснила його 1936 року за головства проф. Івана Галущинського. Цей Конґрес зібрав був усю тодішню українську педагогічну еліту з цілої Польщі. Визначні науковці, знавці духових прикмет і сил українського народу виголосили незвичайно вартісні доповіді (д-р Степан Белей, д-р Яким Ярема, д-р Іван Копач і ін.). Як завершення праць Конґресу вийшла коштом „Рідної Школи" об'ємиста книга під редакцією д-ра Терлецького — „Перший Український Педагогічний Конґрес". Було б і сьогодні великим набутком для педагогічної праці віднайти десь примірник тієї цінної книги.

Для ясности справи треба згадати, що в Централі „Рідної Школи" був загальним інспектором для всього рідношкільного шкільництва б. директор рідношкільної гімназії в Дрогобичі, дост. Володимир Кузьмович. Був це виховник високої кляси, а при тому публіцист (редактор „Мети") й політик. Політика завела його на крісло польського парляменту у Варшаві й — очевидно — від тієї пори він не міг присвячувати приватному шкільництву всебічної уваги. Він зосередився на політичній сторінці, на переговорах, торгах чи словесній боротьбі з окремими польськими урядами й політиками, добуваючи навіть деякі поступки в справах українського шкільництва.

Розуміється, що це становище п. Кузьмовича зовсім не може поменшити значення й заслуг пок. М. Терлецького, дармацо приписував він прилюдно майже всю керівну працю в шкільництві В. Кузьмовичеві. А це тільки засвідчує шляхетність характеру й незвичайну скромність пок. М. Терлецького.

Після зайняття Галичини поляками почався сильний польонізаційний наступ на місто Ярослав, і то з усіх боків — національного, релігійного й політичного. Українців витиснули з середмістя, відсунули їх від управи міста, від цехів і від усього громадського життя. Не дивно, що в Ярославі не було ані одної української школи. Щойно за німецької окупації українці почали творити українські школи — народні, торговельну й гімназію з великим і зростаючим числом учнів. Гімназія почала навчання в жовтні 1940 р. під дирекцією проф. Євгена Форостини. З вибухом німецько - большевицької війни прогнали німці большевиків з-над Сяну аж у глибину Совєтського Союзу. Тоді багато українців еміґрантів з правого боку Сяну повернулось до Галичини, а між ними й д-р. Форостина. Директором гімназії став від 1 жовтня 1941 р. д-р М. Терлецький і вів її до часу приходу большевиків 23 липня 1944 р. Відтоді українська гімназія в Ярославі перестала існувати.

Не може бути сумніву, що й пізніше, на еміґрації в Німеччині, д-р Терлецький дав свій вклад у ділянку виховання, але це вже було поза моїми особистими спостереженнями.

Не маю претенсії на повноту образу покійного д-ра Маркіяна Терлецького. Але нехай ця скромна згадка буде для Покійного тільки символічним квіттям, пахощі якого не допустять послаблення пам'яті про цього в усіх тих, що його знали, а особливо — нехай по ньому останеться вічна пам'ять серед української молоді, яку він любив і для якої віддав усі свої духові сили.

СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ ІВАНА ДУЖАНСЬКОГО

(Похоронна проповідь Впр. о. монс. д-ра Степана Кнапа, пароха катедри св. о. Миколая в Шикаго дня 11. травня 1963)

Ваша Ексцеленціє, преосв. Владико, Всеч. отці, преп. сестри, дорогі в Христі, і горем прибита родино пок. Івана Дужанського!

„Влажений є той, Господи, що Ти його вибрав і прийняв, і пам'ять його буде од рода в рід"

Оці святі слова похоронного Богослуження насуваються мені сьогоді, коли я востаннє прощаю одного із найбільше заслужених членів катедральної парохії св. о. Миколая, та одного із кращих громадян української спільноти в Америці покійного Івана Дужанського.

Покійний Іван Дужанський походив із селянського роду, був сином зелених Карпат, народився в місті Сколе в 1904 році. В перших роках після Першої Світової Війни, як молодий хлопець від'їхав до Америки, де був його батько поселився в Шикаго, де працював і доробляєся, і де його забрала смерть з-поміж нас на 58-му році його вповні християнського і трудолюбного життя.

Покійний Іван Дужанський був людиною рідкісних, шляхетних прикмет характеру, що справді повинен бути прикладом для нас всіх.

Він не соромився свого селянського походження, ані навіть того, що не мав змоги закінчити вищих студій. Він не раз це підкреслював, і це робив тоді, коли знаходився на вершку своїх життєвих осягів.

Він цілим своїм серцем і душею був відданий своїй церкві. Не тільки словами, великими жертвами, але всією діяльністю. Він мав те велике, правдиве, святе переконання, що в першій мірі треба працювати для церкви, для своєї школи, — бо як парохія буде сильно стояти, лиш тоді мають також основу для свого розвою всі інші громадські товариства і установи. „Сильна церква, сильна парохія, сильна школа — то будуть і сильні організації, товариства і установи", — казав він. У свойому відношенню до парохії він бачив у особі свого пароха, душпастиря, священика. І тому всі пароxи, всі отці, чи світські, чи монахи оо. Василіяни, мали в ньому щирого співпрацівника.

Тому то кожне діло, що його робилося на терені нашої парохії, було зроблене при активній помочі покійного. Він був тою особою, що довгі роки очолював різні церковні комітети. Згадаймо тільки будову нової школи, річні „Дні Української Школи" в Шикаго в минулому, що принесли славу, честь і величезні моральні і матеріяльні зиски для нашої парохії і школи, а побачимо покійного, що своїм часом, знайомствами, радою, грішми, помагав своїм тодішнім парохам. Покійному завдячує парохія, що започатковано „Українську Католицьку Радіопередачу" 15 років тому в Шикаго.

Покійний був тим, що радив переміняти звичайні пікніки парохії у „Дні Української Школи". Покійний відзначався надзвичайною чемністю та совісністю. Покійний Іван Дужанський належить до найбільше чесних, шляхетних, безкорисних людей, яких бачила наша громада. Він мав надзвичайно добре та учинне серце. Де тільки міг, і кому тільки міг, він старався помогти. І помагав. Тисячі людей скористало з його помочі в перших роках по війні. А все це робив він тихо, без претенсій, уважаючи, що він сповняв тільки свій християнський і український обов'язок.

І ці прикмети його характеру: чесність і доброта знайшли належну оцінку в широких колах українського і американського громадянства. Завдяки свому здоровому поглядові на завдання українців в Америці він здобув широкі зв'язки в провідних американських колах і ті свої зв'язки використовував для добра української спільноти в Америці. Оцей „тихий Іван Дужанський" є тою особою в Америці, що промощував успішно українцям дорогу у Вашингтоні. І на його похороні можемо публічно сказати, що в багатьох випадках участь американських сенаторів, конгресменів на різних українських конвенціях зачалися ось тут, у Шикаго, внаслідок праці оцього „тихого, спокійного громадянина!"

Тому то український загал цінив його, поважав, бо знав, що покійний належить до найчесніших, і найліпших, учинних, і до найбільше жертвенних осіб.

Тому то зо сльозами в очах прощаємо тебе, дорогий Іване! Прощає тебе родина, як найліпшого мужа, батька, брата... прощають тебе отці духовні, ми світські, Отці Василіяни, з якими ти довгі роки співпрацював і їм помагав.

Прощають тебе шкільні діти нашої парохії та дякують, що ти стільки натрудився при будові і перебудові парохіяльних шкіл і помагав жертвенно твоїм отцям.

Прощає тебе вся парохія, як свого щирого, прикладного українця-католика, — християнського брата.

Прощають тебе всі організації як свого примірного голову, члена і добродія.

Ми всі прощаємо тебе під час похорону, але віримо сильно, що добрий Господь тебе нагородить вічною нагородою, бо за ревну працю є добра заплата. Ми можемо тільки запевнити, що пам'ятатимемо про тебе у своїх молитвах та що пам'ять про тебе буде додавати сили нам до дальшої праці, що пам'ять про тебе не загине, бо:

„Влажен, єгоже ізбрал і прийл еси Господи, і пам'ять його от рода в род!"

ВІСТІ З ТОРОНТА

Ну, нарешті!

Нарешті вдалося українському Торонтові причарувати до себе Союзове око — „Свободу".

Правда, директор канадської канцелярії, п. **Богдан Зорич**, не раз переконував нас, що Український Народний Союз цікавиться долею кожного, особливо ще не забезпеченого торонтянина. Скупі ж вістки про Торонто наводили сумнів до тих переконувань.

Тепер, коли нам дали голос на папері, ховаємо всі сумніви та запищемо в нашій пам'яті день і годину цього історичного моменту.

Щоб не забивати собі голови дрібними цифрами, зазначимо, що ця небувала подія сталася точно в сімдесятий рік існування союзового щоденника „Свобода".

Вітаємо Вас із ювілейними святкуваннями, але збірок подарунків не сподівайтеся тому, що не так то скоро минає жаль за заподіяну нам кривду. Що не кажіть, а сімдесять літ таки порядний шматок часу. Як же багато можна було записати у наш денник про наше Торонто!

Минають пресою незачеплені події, а на американське око може здаватися, що Торонто спить, хоч в дійсності тут аж кишить від праці і діл. Самі знаєте, що кілька мудрців сушить свої голови над закінченням англомовного видання української Енциклопедії. Скільки ж наших турбот у цьому ділі! Коли на засіданні КУК один із наших мистців з обуренням заявив, що власне у цій Енциклопедії Іван Мазепа став Джоном, а Михайло Коцюбинський Майкелом і т. д., не треба Вам казати, що всі присутні оминули наради над „українським тижнем" і завели розмову про наших науковців. Звичайно, при цій нагоді попало й Народному Союзові. Мовляв: знали кому доручити долю українських імен! Не вгадати, чим би та дискусія скінчилася, коли б спізнений на засідання один із працівників над згаданою Енциклопедією, мґр. **М. Сосновський** не забожився, що Майка нема й Іван залишився Іваном. Всі повірили тимчасово на слово, очікуючи нетерпляче на появу Енциклопедії.

А ось недавно на першому засіданні КУК обговорювано справу влаштування зустрічі з **проф. Кубійовичем**. Хоч дата зустрічі передбачається на 8-го або 9-го червня, ґрунт для успішного „чайного прийняття" треба готувати завчасу, щоб було з ким той чай пити та з ким по душі й по бизнесу поговорити. Коли ж запрошений на засідання **проф. З. Зелений** зреферував, що для появи гасльової Енциклопедії Українознавства українською мовою потрібна ще поважна сума українського гроша, то невірний Осип розвіяв справу сумнівними запитами: скільки зібрано дотепер, скільки докладно ще треба. І знову, делікатно сказати, дискусія до пізньої ночі чи до раннього світанку. — Бачите, як часто нам доводиться переживати не наші клопоти. — Ми чомусь любимо перейматися, чим треба й чим не треба.

Наприклад, Український Канадський Легіон хоче видати історію українців в Канаді від перших поселенців. Дуже добра річ і збірка проходила б успішно по Торонті, коли б не вістка, що історію писатиме данська студентка торонтського університету та ще за 5,000 долярів. Подумайте! Українці творили історію, а український гріш збирається на есеї данської студентки! Не одна тепла гостина, інтимні зустрічі зводилися на горячі протестаційні віча тільки на те, щоб врешті виявилося, що 5,000 дол. треба поділити на два, а данська студентка обернулася в д-ра Ю. Кисілевського в Оттаві.

Взагалі Торонто повинно перестати друкувати речі, що не обходять торонтян.

Ось видали „Говорить лише поле" **Миколи Понеділка**. Ну, правда, Микола приїхав, з парадою прийняв перший примірник, решту роздарував і книжка розійшлася. А **Євген Маланюк** нишком - тишком полагодив бизнес із видавцями та й кінець. Покищо всі відмовляються від видання творів **Р. Завадовича**, якому ми гучно справили ювілейний день 5. ц. м., але запевняю Вас, що **проф. З. Зелений** намотає когось на це — важне для молоді діло так само, як знайшов чудодійний комітет для видання „Археології України" **проф. Я. Пастернака**.

В той час наш **Улас Самчук** вже два роки шукає видавця на свій роман, мґр. **Я. Онищук** морочить голову КУК-ові видаванням англомовного бюлетеню вже більше року, а Торонто мовчить.

Тільки молодий **А. Григорович**, нікого не просячи, сів і вчас переклав Гоголя „Тарас Бульба". Заки „запорозький" фільм з'явився на екранах, книжка зникла з полиць книгарень. Значить: подумав, зробив... Але сумніваюся, чи... заробив!

То ж не дивно, що до Торонта горнуться всі не-торонтяни, м. ін.: **Ія і Любо Мацюки**, на яких концерті заля не тріщала з переповнення, тільки з оплесків, радо б заміняли своє Шикаго на Торонто, хоч мріють за Европою.

Родина Рудницьких, зібравши всі похвальні рецензії нашої й англомовної преси на концерті **Романа**, виявила охоту відвідати Торонто ще ранньою осінню і цим разом із ювілейним концертом філядельфійського „Кобзаря".

Думаю, що і ред. Ю. Лавріненко - Дивнич повинен бути вдоволений із успіхів у Торонті, бо крім признання „доповідача, якого ми ще не чули", забрав у подарунку від авторів Марії і проф. Ярослава Пастернаків книжки: „Українська жінка в хореографії" та вже прославлену „Археологію України".

Капеля Бандуристок з Дітройту обіцяла вернутися з концертом для тих кілька соток торонтян, що не вмістилися у великій залі Українського Дому на Крисші.

Та найдовше згадуватиме свій побут у Торонті наш співак з України, **Дмитро Гнатюк** (це той, що співає оплаканий „Рушничок"). Правда, він просто зачарував Торонто, а спеціяльно наших пань, які після концерту заявили, що виходитимуть заміж за співака, або принаймні за Дмитра, а як ні, то за „шість фут шість" молодця.

За це йому улаштовано в Торонті під покришкою буковинських пастухів королівське прийняття.

Обдарували його чим могли, щоб хлопець знав, що українські фашисти розуміють потреби мистців з України.

Оце, таке щире наше Торонто!

О. Глібович

Українська хроніка

● **Відомий український маляр Любослав Гуцалюк** влаштовує тепер у паризькій ґалерії Анґль дю Фобурґ виставку своїх нових малярських праць, створених здебільша протягом останнього року під час перебування в Европі. Відкриття виставки відбулося в четвер 9-го травня ц.р. На виставці показані 25 образів мистця.

● **Обговорення виставки малярських праць мистця Володимира Бачинського**, що недавно вернувся з побуту в Італії, відбудеться в п'ятницю 17 травня ц.р. в рамцях щотижневих п'ятницевих вечорів Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку. В обговоренні візьмуть участь мистці і мистецькі критики: Л. Кузьма, В. Ласовський й А. Малюца. Початок 8-ма веч.

● **Відома українська письменниця Іванна Савицька** видала гарно оформлену й ілюстровану збірку оповідань для дітей п.н. „Денник Ромця". Книжка видана на доброму папері на 36 сторінках друку, кварто. Передмову до збірки написав проф. Кость Кисілевський. Мистецьку обкладинку зробив артист-маляр Петро Андрусів. Шкільна Рада при УККА рекомендувала цей новий твір заслуженої в нашій дитячій літературі письменниці Школам Українознавства, як лектуру для дітей від 7-го року життя.

● **Редакцію „Міч́іґанської Української Газети"**, що виходить в Дітройті, Миш., і що її редаґує інж. Володимир Несторович, перейняла на час хвороби головного редактора, відома українська письменниця й лікарка д-р Софія Парфанович.

● **75-ліття проф. Володимира Біберовича, редактора „Вільного Слова"** в Торонті буде відзначене ювілейним прийняттям, що його влаштовує окремий комітет під проводом проф. д-ра Євгена Вертипороха і д-ра Степана Росохи в четвер 6 червня 1963 р., о год. 7-ій веч. в ресторані Василя Кореньовського при 30 Гайден стріт у Торонті.

● **Українська Вільна Академія Наук у ЗДА** влаштовує наукове засідання Філософічної секції Академії з доповіддю д-ра Іван Фізера п.н. „Проблема об'єктивної краси в совєтській дискусії". Засідання відбудеться в суботу 18-го травня 1963 р. о 7-ій год. веч. в Академії: 206 Вест 100 вул., Ню Йорк.

● **Українська Вільна Академія Наук у ЗДА** влаштовує наукове засідання Секції Античної історії Академії з доповіддю проф. Юрія Перхоровича п. н. „Забуті джерела до нашої праісторії". Засідання відбудеться в неділю 19 травня 1963 року о год. 6-ій веч. в будинку Академії при 206 Вест 100 вул., Ню Йорк.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА МОГИЛУ.

Світ — Широкий,
Небо — Високо,
Земля — Мати,
Щиро пригорне.

Спіть дорогий Петре, нехай буде ця земля Вам легкою, як рибі вода Дніпрова.

Засилає щире співчуття в годині смутку Родині

бл. п. Петра Івановича ГАМЗІ

і всім Його Знайомим.

ГРИЦЬ РЕПА з Родиною

Шикаго, Ілл.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
ПОТОЧНІ ПОДІЇ [1963]

ТРАВЕНЬ:

19-го: Благословення новозбудованої української католицької каплиці на Союзівці, оселі УНСоюзу в Керґонксон, Н.Й. Благословення довершить Його Ексцеленція Кир Йосиф Шмондюк, Єпископ Стемфорду, о год. 3-ій по полудні. Після благословення о год. 5-ій по пол. — врочистий бенкет. Очікується масової участи громадянства, зокрема Відділів УНСоюзу з близьких і дальших околиць. Нічліги треба резервувати наперед.

20-26-го: Річні наради Головного Уряду УНСоюзу на Союзівці.

ЧЕРВЕНЬ:

1-го: Початок нового вакаційного сезону на Союзівці.

2-го: Окружний Комітет Відділів УНСоюзу у Філядельфії відбуде свої збори в домівці УСО „Тризуб" при 4930 Н. Брод Ст. В програмі звіти Управи, доповідь ген. секретаря УНС д-ра Я. Падоха та справи членської кампанії, присвяченої 70-літтю „Свободи". Участь в зборах візьмуть також місцеві головні урядовці: голова К. К. д-р В. Галан і головні радні Олена Штогрин та Іван Одежинський.

9-го: Братство Пресвятої Тройці, 320 Відділ УНСоюзу в Балтимор, Ме., святкуватиме своє 50-ліття академією з участю на ній головного касира УНС Романа Слободяна.

9-14-го: Секретарсько-організаційний курс УНСоюзу на Союзівці.

22-го: Початок дитячого табору на Союзівці для дівчат. Табір триватиме до 13-го липня; після того відбудеться табір для хлопців.

ЛИПЕНЬ:

14-го: Починається на Союзівці дитячий табір для хлопців і триватиме до 4-го серпня.

СЕРПЕНЬ:

4-го: Починається на Союзівці 4-тижневі курси українознавства для молоді у віці від 16 до 20-го року життя. Курси триватимуть до 30-го серпня.

ВЕРЕСЕНЬ:

1-2-го: Зв'язаний з Днем Праці кінець тижня із традиційними, багатолюдними спортовими змаганнями на Союзівці.

15-го: Традиційний Союзовий Фестин на Союзівці з окремою програмою для відзначення 70-річчя „Свободи".

Ділимося сумною вісткою з всією Родиною, Приятелями і Знайомими в Канаді, ЗДА і на Рідних Землях, що в середу 8-го травня 1963 року ввечері, відійшла від нас у Вічність, у Торонті, на 77-му році життя, прийнявши Найсвятіші Тайни наша найдорожча МАМА й СЕСТРА

НАТАЛІЯ КУРПЯКОВА з Біберовичів

дружина бл. пам. Олександра Курпяка, кол. радника суду в Коломиї.

Похорон відбувся в Торонті, в понеділок 13-го травня ц. р., на цвинтарі Проспект.

Горем прибиті
Син: ЯРОСЛАВ КУРПЯК
Брат: ВОЛОДИСЛАВ БІБЕРОВИЧ

Повідомляємо Рідних, Приятелів і Знайомих, що в суботу, 18-го травня 1963 року, у ДНІ СВ. ІРЕНИ і в СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ВІД СМЕРТИ нашої найдорожчої

бл. п. Ірени з Паламарчуків ПИЗЮР

— будуть відправлені —

ЗАУПОКІЙНІ БОГОСЛУЖЕННЯ:

а) о год. 8-ій ранку в церкві Успення Пресвятої Богородиці в м. St. Louis, Missouri,

б) о год. 8:30 ранку в шкільній каплиці св. Івана Хрестителя при Sandford Avenue і Ivy Street в м. Newark, N.J.

ЄВГЕН ПИЗЮР, муж та
МАКСИМ, син
ОМЕЛЯНА і МИХАЙЛО ЦЯПКА, тета і вуйко з дітьми
ОРЕСТОМ і УЛЯНОЮ

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. проф. д-ра МАРКІЯНА ТЕРЛЕЦЬКОГО** складаємо $10.00 на Фонд Суспільної Опіки, 64 Відділу СУА.

Родина КАРПЕВИЧ

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. проф. д-ра МАРКІЯНА ТЕРЛЕЦЬКОГО** складаю даток на Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗДА в сумі 10 дол.

Проф. Юліян КАМЕНЕЦЬКИЙ

Стоктон, Кал.

Замість квітів на могилу Незабутнього, Дорогого **Д-ра МАРКІЯНА ТЕРЛЕЦЬКОГО** зложили на КОДУС $20.00

Олена ЛУКАШЕВСЬКА
Володимир та Іванна БАРАНЕЦЬКІ

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. БОРИСА КУРКЧІ** зложили $10.00 на фонд пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні

пп. Ольга СТЕЦЬКА зі сином Михайлом

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в ЗДА
Український Військово-Історичний Інститут
ПРОДОВЖЕННЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

на тему „Історичні події в Україні на переломі 1918-1919 рр. в світлі мемуарів д-ра Лонгина Цегельського" відбудеться в суботу, 18-го травня 1963 року точно в годині 6-ій вечером в залі Українського Інституту Америки, 2 Схід 79 вулиця в Ню Йорку.

В програмі Конференції є доповіді-коментарі д-ра В. БЕМКА, проф. Б. ЗАГАЙКЕВИЧА та дискусія. Конференцію проводитиме директор УВІнституту, сотн. З. СТЕФАНІВ.

Вхід вільний.

Доїзд: підземкою ІРТ до 77 вулиці, або автобусом МЕДІЗОН ЕВЕНЯ та 5-та Еве. до 79 вулиці в Ню Йорку.

Дирекція Українського Військово-Історичного Інституту

ОБ'ЄДНАННЯ БУВШИХ ВОЯКІВ УКРАЇНЦІВ в АМЕРИЦІ — ВІДДІЛ в НЮАРКУ, Н. Дж.

— влаштовує

в дні, 17-го травня 1963 р. (в п'ятницю)

в год. 7:30 веч.
при 9 Белмонт Аве. в НЮАРКУ

ДОПОВІДЬ

„Праця Союзу Визволення України в роках 1914-1918"

(Організація Дивізії Сірожупанників)

Доповідач — Інж. Павло ДУБРІВНИЙ

Всіх членів Об'єднання і інших Українських Комбатантських організацій і Українське Громадянство щиро запрошує

УПРАВА

В неділю, 19. травня 1963 р. о год. 12-ій

в залі ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО КЛЮБУ при 149 — 2-га Ave. в НЮ ЙОРКУ

— відбудеться —

Відкриття Виставки олійних праць

МАЛЯРКИ

ЄВГЕНІЇ ЕРЕС

ВИСТАВКА буде відкрита до 4-го ЧЕРВНЯ ц. р.
По суботах від 8 до 10, неділі від 12 до 8 веч.

Євгенія Ерес прибула з Бразилії, має нагороди за свої твори, останню нагороду отримала в 1958 році, це: „Оскар".

ОБ'ЄДНАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ — ФІЛІЯ в НЮАРКУ, Н. Дж.

має шану запросити Вас на

ВЕСНЯНИЙ ОДУМІВСЬКИЙ БАЛЬ

що відбудеться

в суботу, 18-го травня 1963 року

у приміщенні VETERANS FALCON HOME
786 S. 20th Street, NEWARK, N.J.
(Between Springfield and Avon Ave.)

Оркестра Б. ГІРНЯКА ● ПОЧАТОК о 8:00 год. веч

УПРАВА ФІЛІЇ

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

НАУКОВЕ ЗАСІДАННЯ

Філософічної секції Академії.
Доповідь д-ра Івана ФІЗЕРА:
„Проблема об'єктивної краси в совєтській дискусії".
Засідання відбудеться в суботу, 18-го травня 1963 року о 7-ій год. веч. в будинку Академії:
206 Вест 100 вул., Ню Йорк.

ДО КОЛ. ПРОФЕСОРІВ І УЧНІВ УКРАЇНСЬКОЇ СТАНИСЛАВІВСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ!

З нагоди 50-ліття першої матури в Українській Станиславівській Гімназії, що відбулася в червні 1913 р., колишні матуранти та всі пізніші учні й учениці цієї школи

— скликають —

ТОВАРИСЬКИЙ З'ЇЗД-ЗУСТРІЧ

в ТОРОНТІ, Канада,

в суботу, 22-го червня ц. р.

ПОРЯДОК З'ЇЗДУ:

1) Год. 10-та рано: св. Літургія в церкві св. о. Николая при 770 Queen St. W., за душі померлих бл. п. професорів і товаришів-учнів.
2) Год. 11-та (одинадцята): реєстрація учасників З'їзду (у церковній залі).
3) Год. 12:30: там же обід і НАРАДА.

Головною темою наради буде — плян видання Пропам'ятного Альманаха.

Просимо професорів і учнів прибути на З'їзд та зголошувати свою участь до 10-го червня ц. р. на адресу:

Володимир МАКАР, 140 Bathurst St., TORONTO 2 B, Ont.

Висота витрат на влаштування З'їзду — $5.00 від особи.

За Діловий Комітет З'їзду: М. ДЕВОССЕР, голова

Затяжна недуга не дозволяє мені взяти участи у Жалібних Відправах в **ТРИДЦЯТУ РІЧНИЦЮ ВЕЛИКОГО ГОЛОДУ на УКРАЇНІ**, що відбудуться в Осередку УПЦ в Бавнд Бруку в дні 9-го червня 1963 р.

В цей день склоняю голову

ПЕРЕД МІЛЬЙОНАМИ НЕВИННИХ ЖЕРТВ ГОЛОДУ

і складаю пожертву

100.00 долярів на будову ЦЕРКВИ-ПАМ'ЯТНИКА в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Андрій ДЕРЕВ'ЯНКО

Субота, 18-го травня 1963 року
ПОЧАТОК о год. 7:30 веч.

Заля B. Franklin High School
Pir Hudson Ave. та Norton St., РОЧЕСТЕР, Н. Й.

УКРАЇНСЬКИЙ КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ, ВІДДІЛ В РОЧЕСТЕРІ

— улаштовує —

КОНЦЕРТ ПАМ'ЯТІ МИКОЛИ ЛИСЕНКА

УЧАСТЬ БЕРУТЬ АРТИСТИ:

панна Л. БІЛОШИЦЬКА — проф. В. БЕЗКОРОВАЙНИЙ
п. Г. КОЛОДУБ-ТИМОЧКО — п. Б. ГЕЙЗЛЕР
п. Л. НІМЦІВ — п. Г. МАНЬКО
п. Н. СТЕЦЬКІВ — п. З. М'ЯГКИЙ

ЖІНОЧИЙ КВАРТЕТ під керівництвом п. Орисі КОСТИНЮК

Об'єднаний Хор (хор СУМА „ГОМІН" та чоловічий хор „СУРМА")

НАРОДНІ ТАНКИ під керівництвом п. Я. КУЖІЛЯ та п. І. ЗАБОЛОЦЬКОГО

Дохід від Концерту призначений на користь НТШ та УВАН

Звернення Екзекутиви УККА
В СПРАВІ УЧАСТИ ДЕЛЕГАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО „ПЛАСТУ" У СВІТОВОМУ З'ЇЗДІ ПЛАСТОВОЇ МОЛОДІ В ГРЕЦІЇ

Екзекутива Українського Конгресового Комітету Америки, доцінюючи вагу організованої участи Представництва Українських Пластунів у Світовому З'їзді (джемборе) пластунських організацій літом 1963 року в Греції, рішила на своєму засіданню 4-го травня 1963 року звернутися до Українського Громадянства у ЗДА із проханням:

Допомогти Головній Пластовій Булаві не тільки морально, але й матеріяльно, щоб започатковану вже нашими пластунами на терені ЗДА збірку фондів для вислання гідної української делегації на це міжнародне джемборе з Европи й Америки довести до успішного кінця.

Для особливого підкреслення ваги цієї справи Екзекутива УККА рішила, не зважаючи на свої скромні засоби, покрити кошти дороги й побуту в Греції для одного пластуна з Европи.

Екзекутива УККА

Поклін Тарасові Шевченкові в Дітройті

24-го березня відбулася в Дітройті Академія присвячена нашому національному генієві Тарасові Г. Шевченкові в авдиторії Четсі Гейскул при заповненій публікою просторій залі. Успішної Шевченківської Академії спричинилися дві причини:

Перша причина це обставина, що підготовкою Академії в цьому році займалися обидва Відділи УККА разом з Укр. Ам. Федерацією Стейту Мишиґен, що українська громадськість в Дітройті прийняла з великим признанням. Заходами голови Метрополітального Відділу УККА ред. Михайла Бажанського та голови Відділу УККА на Дітройт-Схід і Гемтремк інж. Володимира Тустанівського, прийшло до порозуміння обидвох Відділів УККА у справі діяння на терені Дітройту в організації національних Свят і до цього об'єднання приступила також Укр. Ам. Федерація Стейту Мишиґен під проводом голови В. Довгана. Це безпечна заслуга представників наших головних організацій, яка причинилася до скріплення нашого зорганізованого життя на терені Метрополії Дітройту.

Другою причиною був виступ Капелі Бандуристів у повновленому складі з диригентом Іваном Задорожним та з відомими солістами. Особливо тепло був прийнятий присутній тенор з Філядельфії Іван Гош. Акомпаніювала з усім чуттям артизму п-і Ірина Решетилович. Управа Капелі, керуючися ухвалою після успішної концертової поїздки виступати в майбутньому тільки повним складом, так і поступила тим разом стягнувши потрібні сили до Дітройту. Виступ був справді імпозантним та майстерним.

Академію відкрив інж. В. Тустанівський, а Капеля Бандуристів відспівала „Заповіт". Опісля святкову доповідь в знаменитім змісті і повну поетичної форми, виголосив ред. М. Бажанський. Академію привітали промовами конгресмен А. Бентлі і конгресмен І. Лесінський, спонзори федерального закону про пам'ятник Т. Шевченка. Артистичну програму доповнив виступ пань: М. Кошів, О. Кавки, Хр. Макар і М. Подгурської з рецитацією поеми Т. Шевченка „Тополя".

Кінцеву промову виголосив п. Василь Довгань, голова Укр. Ам. Федерації Стейту Мишиґен. Після закриття Академії відспівано національний гимн „Ще не вмерла Україна".

О. М.

Сумівське Свячене в Ню Йорку

Заходом Батьківського Комітету при Осередку СУМА в Ню Йорку, в неділю 28. квітня ц. р. в Домі Організацій Визвольного Фронту відбулося Спільне Свячене. Численною участю старшого громадянства і молоді, що разом засіли за гарно прибрані й заставлені столи, це свячене творило теплу атмосферу української родини. Також своєю програмою, пригадувало воно святкування Великодня на наших рідних землях.

Свято відкрив Михайло Кукуруза — голова Батьківського Комітету, а Корнель Василик — голова Осередку СУМА — виголосив вступне слово, в якому підкреслив традиції і значення Великодня, що його український народ як найвеличавіший празник прірічно відзначає на рідних землях. На кінець свого слова голова Осередку попросив о. Михайла Кулинича провести молитву та доверишти свячення.

Під час гостини промовляли і склали привіти: о. І. Ткачук, д-р І. Козак — від ОбВУА, Т. Шевчук — від Пластприяту та ін. Скульптор М. Черешньовський, колиш. вояк УПА, розповів епізод-спомин із святкування Великодня в УПА.

В другій частині програми молодше юнацтво в народних одностроях, під керівництвом Анни Лев і Марійки Кіри — старших юначок СУМА, виконало ряд гаївок, весняних та деклямацій.

Тостмайстром та мистецьким керівником імпрези був Григорій Цебрій.

На кінець о. І. Ткачук провів молитву.

Гостина була добре підготована, комітет вив'язався як слід із свого завдання, за що належиться йому признання. Окреме признання належиться тим батькам, які принесли свої дари на це спільне свячене.

О. П-й.

● **У Франкфурті** в Західній Німеччині закінчено 4-річне слідство проти 24-х німців, які безпосередньо завинили смерть сотень тисяч осіб, здебільша жидів, в'язнів кацету в Освенцімі (Авшвіці). Головним оскарженим є 51-річний кол. комендант того концентраційного табору Рішард Бер. Його арештували в грудні 1960 року. Він скривався під прибраним прізвищем, як лісовий дереворуб. Серед оскаржених є кацетові наглядачі, лікарі, фармацевти й поліціянти.

● **Західньо-німецький військовий міністер** Кай Уве фон Гассель відніс велику перемогу, коли звітував наприкінці минулого тижня про новий військовий бюджет Західньої Німеччини в парляменті. Цей бюджет охоплює 4,600.000.000 долярів. Соціял-демократи вперше в історії Західньої Німеччини не голосували „проти" того бюджету, тільки стримались від голосування та признали, що фон Гассель виявив великий хист на своєму пості.

ТЮЛЬПАНИ ПІД СНІГОВИМ ПОКРОВОМ

Зима, що навістила з кінцем першої декади травня східню Канаду і північносхідні стейти ЗДА, вкрила важким 6-інчовим сніговим покровом також і засаджені тюльпанами грядки, приготовані для щорічного фестивалю квітів, що відбувається в травні кожного року в канадійській столиці Оттаві.

Шевченківський концерт в Савт Брукліні

Старанням Міжорганізаційного Комітету і Парохіяльної школи в Савт Брукліні відбувся концерт в честь Тараса Шевченка дня 26-го березня в церковній залі церкви св. Николая.

В програму концерту входили деклямації і пісні, що їх виконували учні вечірньої парохіяльної школи під проводом проф. Храпливої. Конференсієрку вела учениця Наталія Білош.

Потім був дует сестер Тересі і Емілії Кудлак, які співали дві пісні „На високій дужe кручі" і „Три шляхи". Акомпаніювала найстарша сестра Єлисавета Кудлак. Учениця Линда Ларсин співала „Ой вербо, вербо". Тут слід підчеркнути, що ці точки виконала вже друга українська генерація.

Слідуючою точкою було фортепіянове сольо пластунки Мотрі Тимочко, яка грала твори Лисенка.

Найбільш замітною точкою був виступ молодої солістки панни Хрестини Боднар, що відспівала три пісні: Степового: „Утоптала стежечку", та Лисенка „Якби мені, мамо, намисто і „Чого мені тяжко".

На закінчення голова Комітету Іван Гулей дякував виконавцям і гостям за численну участь у святі.

Зиновія Пиріг

Часи німецької окупації України 1941-44 рр. темою конференції Наукового Товариства ім. Шевченка

Історично-Філософічна Секція НТШ влаштувала 4 травня в Українському Інституті Америки в Ню Йорку — Наукову Конференцію, на якій проф. д-р Микола Величківський говорив про часи німецької окупації України, зокрема Києва в 1941-44 рр. Конференцією проводив проф. д-р Василь Ленцик.

Проф. Величківський, як ректор Київського Політехнічного Інституту та голова Української Національної Ради, переживав в Києві большевицький терор перед приходом німців, а опісля й саму німецьку окупацію України. Прелеґент представив працю УНРади та численні інтервенції, в німців для ратування життя мешканців Києва, зокрема делегатів Української Церковної Ради, що зібралась в Софійському Соборі на наради. Подрібно обговорив проф. Величківський контакт Української Національної Ради з Митр. Шептицьким, вислання меморандуму до Гітлера в справі знущань над місцевим населенням та вкінці прояви нашого громадсько-політичного життя в тому часі, помимо терору окупанта.

Багаточисленна авдиторія мала можливість ознайомитися з важнішими документами того часу, що їх прелеґент зберіг у своєму архіві. Свої спогади видає проф. Величківський окремою книжкою.

В Сирії і Іраку зміни урядів

Дамаск. — В Сирії і Іраку димісіонували тамошні уряди у зв'язку з гострою кризою на тлі проголошеної 17 квітня ц. р. федерації тих країн з Об'єднаною Арабською Республікою під її спільною назвою. Сирійський прем'єр Салях ель-Бітар з партії Баат, яка погодилась на федерацію, але зажадала широкої автономії для Сирії із збереженням демократичного державного устрою, резиґнував і на його місце Ервлна Революційна Рада призначила д-ра Самі-ель-Юнді, дентиста за фахом, який в попередньому уряді був міністром культури, одним із тих, що підписали федераційний договір та ніби є більшим симпатиком злуки з Єгиптом, ані ж димісіонований прем'єр. Проте західні газети сумніваються, чи йому вдасться замиритись з тими трьома націоналістичними сирійськими партіями, які є беззастережними звеличниками єгипетського президента Гамаля Абделя Нассера і бажають собі його лідерства в усьому арабському світі. В Іраку також димісіонував уряд Ахмеда Гассан ель-Бакра, але той сам діяч почав формувати новий уряд. В Сирії революційний переворот з 8 березня ц. р. скинув режим, який наступив після відірвання Сирії від федераційного зв'язку з Єгиптом.

● **Ліві соціялісти** в Італії, які підтримували центро-лівий уряд християнських демократів прем'єра Амінторе Фанфані, вагаються, що мають робити далі. В недавніх виборах в Італії виграли комуністи і радикальноліві соціялісти гадають, що треба відновити попередній союз з комуністами та перейти до опозиції. Вони вирішать цю справу на партійному Центральному Комітеті 18 і 19 цього місяця.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СЕРЕДА, 15-го ТРАВНЯ 1963 р.:

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва Клюб Поступовий, Відд. 70, в год. 7-ій веч. в УНДомі при 96 Fleet St. — П. Костик, секр.

П'ЯТНИЦЯ, 17-го ТРАВНЯ 1963 р.:

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Збори Т-ва Укр. Січ, Відд. 170, о год. 6-ій в УНДомі. — І. Грабар, секр.

СУБОТА, 18-го ТРАВНЯ 1963 р.:

ПЛЕЙНФІЛЬД, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва І. Франка, Відд. 372, о год. 7.30 веч. при Ігіл Гол, 210 Чорч вул. — П. Шило, секр.

ПАССЕЙК, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 64, о год. 7.30 веч. у Вінярського. — І. Бурий, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Члени Відділів 397 і 422. Приймання вкладок для обох Відділів буде від год. 3-ої до 5-ої, під ч. 847 Н. Франклін вул. — О. Штогрин, секр.

НЮАРК, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва Чорноморська Січ, Відд. 14, о год. 7.30 веч. в Січовій залі. Можна платити в предсідника М. Демків під ч. 50 Wilson Pl., Irvington, N. J. або слати на адресу секретаря: М. Отрок, RD 2, Cranbury, N.J.

БЕТЛЕГЕМ, Па. — Місячні Збори В-ва св. Димитрія, Відд. 288, в год. 7-ій веч. в церковній залі. — А. Данилюк, предс., В. Заговський, кас., Д. Мушастий, секр.

Посмертні згадки

ГРИНЬКО ЯСІНСЬКИЙ, б. довголітній член Т-ва „Запорізька Січ, 75 Відділ УНСоюзу в Дітройт, Миш., помер дня 31. березня 1963 р. в лікарні у Dearborn, Миш. від розриву серця. Покійний народився 18 січня 1887 р. в Гриневі, пов. Вібрка, Зах. Україна. До ЗДА прибув 1917 р., а до УНСоюзу вступив 1923 р. Належавши на протязі повних 40 років до нашої організації, виявив себе активним членом, щиро відданим союзовій ідеї. Дякуючи своїй погідній вдачі та людяності втішався загальною пошаною і симпатією. Осиротив дружину Марію. Похорон відбувся дня 4-го квітня ц. р. при участи Рідних і численних Приятелів, головно союзовців. Вічна Йому Пам'ять!
Богдан Верещинський, секр.

РОЗШУКИ

Пошукую сестру і шваґра АНДРІЯ СТЕЦЬКА, які були в таборі Гренадир касарні і в 1949 р. виїхав до ЗДА. Також пошукую Василя САЛАМАШУКА. Хто знав би про них або вони самі, прошу писати до Jacow BOIKO, Cozero Feram Ca 12, Rep. Paraquay

ТАРЗАН, ч. 5031. Тарзан — переможець!

Спостерігаючи збоку, наповнені жахом природники, з трудом могли вірити своїм змислам...

Бо незабаром вони побачили, як послаблений дикий тигр повалився на землю від блискавичних ударів ножа пана джунглів.

А тоді Тарзан встав, окроплений кров'ю переможець. . I переможний крик самця мавп покотився по долині!